

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань зовнішньої політики та
міжпарламентського співробітництва

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ № 273

“ 26 ” жовтня 2026 року

В режимі відеоконференції о 9:30

Головував: Голова Комітету Мережко О.О.

Присутні: Немиря Г.М. (з 9 год. 50 хв.), Копиленко О.Л., Кривошеєв І.С., Локтіонова Н.В., Руденко О.С., Шараськін А.А., Юраш С.А., Ясько Є.О.

Відсутні: Бардіна М.О. (лікарняний), Пушкаренко А.М., Безугла М.В., Геращенко І.В., Іонова М.М.

Порядок денний та запрошені на засідання Комітету:

1. Про проєкт Постанови про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, глав держав, парламентів та урядів держав світу, міжнародного співтовариства щодо невизнання «виборів» до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання (р. № 16091, Власенко Сергій Володимирович).

Власенко Сергій Володимирович – народний депутат України;

Перебийніс Євген Петрович – заступник Міністра закордонних справ України.

СЛУХАЛИ: Про затвердження порядку денного засідання Комітету.

Виступив: Мережко О.О.

УХВАЛИЛИ: Затвердити запропонований порядок денний засідання Комітету.

Результати голосування:

«за» - 8;

«проти» - 0;

«утримався» -0.

На момент голосування Немиря Г.М. не підключився.

1. СЛУХАЛИ: Про проєкт Постанови про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, глав держав, парламентів та урядів держав світу, міжнародного співтовариства щодо невизнання «виборів» до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання (р. № 16091, Власенко Сергій Володимирович).

Виступили: Мережка О.О., Власенко С.В., Перебийніс Є.П., Руденко О.С., Немиря Г.М.

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати Верховній Раді України включити згаданий проєкт Постанови Верховної Ради України до порядку денного шістнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та прийняти його за основу і в цілому з урахуванням техніко-юридичних та пунктуаційних правок і наступних пропозицій Комітету до проєкту Постанови та Звернення в редакції, що додається.

Результати голосування:

«за» - 8;

«проти» - 0;

«утримався» -0.

На момент голосування втрачено зв'язок з Копиленком О.Л.

Додаток: згадане, на 8 арк.

Голова Комітету

Секретар Комітету

О.МЕРЕЖКО

А.ШАРАСЬКІН

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про Звернення Верховної Ради України

до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, Міжпарламентського Союзу, глав держав, парламентів та урядів держав світу щодо невизнання так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання

Верховна Рада України постановляє:

1. Схвалити Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, Міжпарламентського Союзу, глав держав, парламентів та урядів держав світу щодо невизнання так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання (додається).

2. Доручити Голові Верховної Ради України забезпечити невідкладне направлення тексту Звернення до Організації Об'єднаних Націй, Європейського парламенту, Парламентської асамблеї Ради Європи, Парламентської асамблеї НАТО, Парламентської асамблеї ОБСЄ, Парламентської асамблеї ГУАМ, Міжпарламентського Союзу, глав держав, парламентів та урядів держав світу.

3. Кабінету Міністрів України забезпечити координацію діяльності центральних органів виконавчої влади щодо виконання положень цієї Постанови та Звернення шляхом реалізації дипломатичних, правових та інформаційних заходів, спрямованих на доведення позиції Верховної Ради України до міжнародних організацій та іноземних держав, а саме:

- забезпечити системне доведення позиції Верховної Ради України до

органів державної влади дружніх іноземних держав, а також представників експертного та академічного середовища;

- ініціювати та проводити консультації з державами-партнерами щодо спільних підходів до невизнання легітимності державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання як демократично сформованого представницького органу та її депутатів;

- порушувати питання про недопущення використання представниками державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання статусу легітимних представників російської федерації у міжнародних парламентських організаціях та інших міжнародних форматах, у яких питання представництва залежить від визнання відповідного мандата.

4. Рекомендувати державним органам України та органам місцевого самоврядування у межах повноважень враховувати положення Звернення під час здійснення міжнародного та іншого офіційного співробітництва.

5. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

**Голова
Верховної Ради України**

Звернення

Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, Міжпарламентського Союзу, глав держав, парламентів та урядів держав світу щодо невизнання так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання

18 – 20 вересня 2026 року в російській федерації нібито відбулося голосування на так званих виборах до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання.

За оприлюдненими центральною виборчою комісією російської федерації результатами, партія «Єдина Росія» отримала 58,21 відсотка голосів та, за даними російської «виборчої влади», 349 із 450 депутатських мандатів.

Принципово важливим порушенням міжнародного права стало проведення російською федерацією виборів до власного органу державної влади на тимчасово окупованій території України.

Російська федерація не має жодного міжнародно-правових підстав поширювати дію свого виборчого законодавства та процедур на територію суверенної України та використовувати результати такого голосування для формування своїх органів державної влади.

БДПІЛ та Парламентська Асамблея ОБСЄ прямо зазначили, що організація росією голосування на тимчасово окупованій території України суперечить міжнародному праву, порушує суверенітет і територіальну цілісність України, а результати таких так званих «виборів» не мають та не можуть мати юридичної сили за міжнародним правом.

Генеральна Асамблея ООН у низці резолюцій, зокрема у резолюції 68/262 та резолюції ES-11/4, підтвердила суверенітет, незалежність, єдність і територіальну цілісність України в її міжнародно визнаних кордонах, а також засудила спробу російської федерації незаконно анексувати частини території України.

Проведення росією так званих виборів на тимчасово окупованій території України не змінює і не може змінити міжнародно визнаного статусу цієї території. Окупація не створює суверенітету. Примус не створює вільного волевиявлення. Незаконне голосування не створює легітимності. Держава-окупант не набуває жодних суверенних прав щодо окупованої території та не може використовувати тимчасовий контроль для зміни її політичного чи правового статусу. Будь-які спроби проведення виборів, створення представницьких органів або формування органів влади на тимчасово окупованій території України не породжують жодних правових наслідків для її

статусу та не можуть бути підставою для визнання суверенітету держави-окупанта над такою територією.

Верховна Рада України засуджує практику примусу громадян України на тимчасово окупованій території України до участі у незаконних російських так званих виборах. Такі дії є грубим порушенням норм міжнародного гуманітарного права та частиною політики примусової інтеграції окупованих територій України до правового і політичного простору держави-агресора. Так звані результати голосування, отримані в умовах військової окупації, тиску та залякування населення, є юридично нікчемними та не можуть породжувати жодних правових наслідків.

Будь-які мандати, рішення, протоколи та інші наслідки такого голосування не можуть породжувати жодних міжнародно-правових наслідків щодо статусу відповідної частини території України.

Крім того, Верховна Рада України наголошує: сама наявність бюлетенів, виборчих дільниць та процедури голосування не перетворює політичне дійство на демократичні вибори.

Демократичні вибори – це не формальна процедура голосування, а вільне та усвідомлене волевиявлення громадян за наявності реальної політичної конкуренції, свободи слова, політичного плюралізму, рівності учасників, незалежного контролю та ефективного правового захисту.

Венеціанська комісія у Кодексі належної практики у виборчих справах визначає фундаментальні принципи виборчого права: загальність, рівність, свободу, таємність і безпосередність виборів, а також необхідність забезпечення основоположних прав, неупередженої організації виборів та ефективної системи оскарження.

Саме ці базові умови під час так званих виборів до державної думи російської федерації дев'ятого скликання системно не були забезпечені. Так звані вибори відбулися без реальної політичної конкуренції.

Так званий виборчий процес у російській федерації відбувався в умовах системного звуження політичного простору, переслідування опозиційних політиків, обмеження свободи слова та діяльності незалежних медіа і громадянського суспільства.

Особливо показовим є усунення від участі у федеральній частині так званих виборів однієї з опозиційних політичних партій, яка виступає проти війни росії проти України. Верховний суд російської федерації заборонив партії брати участь у так званих парламентських виборах напередодні голосування. Її представники також зазнали кримінального та адміністративного переслідування. Таким чином, громадяни російської федерації були позбавлені можливості повноцінно обирати між реальними політичними альтернативами.

Політична конкуренція не може існувати там, де потенційних конкурентів усувають до початку голосування, критиків влади переслідують, а

альтернативна політична позиція криміналізується. За таких умов виборець формально допускається до голосування, однак справжній вибір визначається ще до того, як відкриваються виборчі дільниці.

Чесні, демократичні вибори передбачають вільний та плюралістичний інформаційний простір, який у росії повністю знищено: робота незалежних медіа блокується, за критику влади та збройних сил передбачено кримінальну відповідальність, інакодумство переслідується. Особи, які висловлюють опозиційні погляди, систематично зазнають переслідувань з боку правоохоронних органів російської федерації, незаконних обмежень свободи, свавільного ув'язнення, а в окремих випадках й фізичного усунення. За таких умов, виборці позбавлені можливості вільно отримувати й поширювати альтернативну інформацію, що несумісно з базовими стандартами демократичних виборів.

Так звані вибори відбулися за відсутності незалежного міжнародного та внутрішнього контролю.

Російська федерація свідомо не запросила Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини та інших представників ОБСЄ для незалежного міжнародного спостереження за так званими «виборами». 6 серпня 2026 року БДПЛ та Парламентська Асамблея ОБСЄ заявили, що така відмова не відповідає зобов'язанням, взятим державами – учасницями ОБСЄ відповідно до Копенгагенського документа 1990 року, та позбавляє виборців і міжнародну спільноту незалежної оцінки виборчого процесу. При цьому, незалежне внутрішнє громадське спостереження також було істотно обмежене. Російська влада протягом тривалого часу переслідувала незалежних спостерігачів, фактично звужуючи можливості громадянського контролю.

Отже, одночасно було усунуто зовнішній незалежний контроль і суттєво обмежено можливості внутрішнього незалежного контролю. Виборчий процес, за якого влада сама визначає межі політичної конкуренції, обмежує незалежне спостереження та одночасно контролює виборчу адміністрацію, не може вважатися ані прозорим, ані демократичним.

Парламентська Асамблея Ради Європи у Резолюції 2677 (2026) дійшла висновку, що процес, проведений 18 – 20 вересня 2026 року в російській федерації, не відповідав фундаментальним умовам проведення вільних і чесних виборів та не може вважатися справжнім вираженням волі громадян російської федерації. Відповідно, сформована за його результатами державна дума не може розглядатися як демократично обраний або легітимний представницький орган громадян російської федерації.

Дійство під назвою вибори відбулося поза межами самої природи демократичних виборів – в умовах знищеної політичної конкуренції, переслідування опозиції та придушення інакодумства. Російське законодавство та практика його застосування створили умови, за яких політична незгода може

стати підставою для адміністративного або кримінального переслідування.

Як наслідок, так званий виборчий процес не забезпечував необхідної свободи формування політичної волі громадян. Вибори, на яких влада визначає не лише правила голосування, а й межі дозволеної політичної думки, не є вільними виборами за своєю природою.

Сукупність наведених обставин свідчить не про окремі недоліки так званого виборчого процесу, а про системне усунення його демократичної сутності.

До початку голосування було звужено коло політичних альтернатив, усунуто опозиційні сили, переслідувалися критики влади, обмежувався доступ до альтернативної інформації, а незалежний міжнародний та внутрішній громадський контроль був істотно обмежений.

Відтак, проведене 18 – 20 вересня 2026 року дійство не відповідає фундаментальним стандартам демократичних виборів та не може розглядатися як справжнє вільне волевиявлення народу.

Так звані вибори у російській федерації стали формальним оформленням заздалегідь визначеної конфігурації влади. Голосування було використано лише як декорацію для консервації чинного тоталітарного режиму, політичні параметри якого були визначені задовго до дня голосування, зокрема в контексті продовження агресивної війни проти України та утримання її тимчасово окупованої території.

Верховна Рада України виходить з того, що формальне проведення голосування не може бути використане для створення міжнародної легітимності органу, сформованого внаслідок такого процесу.

Особливо це стосується результатів голосування на тимчасово окупованій території України, які за жодних обставин не мають міжнародно-правових наслідків.

Демократична традиція передбачає реальне обрання депутатів народом, а не їх призначення. У демократичних державах депутати як представники народу набувають свого мандата внаслідок вільного волевиявлення виборців й є народними обранцями, а не призначеними посадовими або службовими особами. У випадку російської федерації мало місце не вільне та демократичне обрання представників народу, а фактичне призначення осіб до складу представницького органу. Відтак, депутати призначені у такий спосіб не набули та не могли набути легітимності.

У зв'язку із зазначеним вище, глибоко поважаючи демократичні стандарти прав людини і громадянина, зокрема права на вільне волевиявлення, народовладдя, Верховна Рада України:

- наголошує, що проведені російською федерацією 18 – 20 вересня 2026 року так звані вибори на тимчасово окупованій території України є незаконними та не створюють жодних міжнародно-правових наслідків щодо статусу відповідної частини території України;
- не визнає державну думу федеральних зборів російської федерації

дев'ятого скликання, сформовану за результатами так званих «виборів» 18 – 20 вересня 2026 року, легітимним та демократично обраним представницьким органом російської федерації;

- не визнає легітимності депутатів державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання;
- наголошує, що державна дума російської федерації протягом багатьох років відігравала ключову роль у політичному та нормативному забезпеченні агресії проти України, підтримці незаконної тимчасової окупації частини території України та спроб їх незаконної анексії, а тому новий склад державної думи повинен розглядатися з урахуванням інституційної відповідальності цього органу за злочини, вчинені внаслідок агресивної війни російської федерації проти України;
- не визнає будь-яких політичних, правових чи інших наслідків зазначених виборів, у тому числі мандатів та рішень, що ґрунтуються на їх результатах;
- підтверджує, що Україна утримуватиметься від політичної, міжпарламентської та іншої офіційної взаємодії з державною думою дев'ятого скликання федеральних зборів російської федерації та іншими органами влади російської федерації, сформованими за результатами зазначених так званих виборів.

Верховна Рада України закликає Організацію Об'єднаних Націй, Європейський Парламент, Парламентську Асамблею Ради Європи, Парламентську Асамблею НАТО, Парламентську Асамблею ОБСЄ, Парламентську Асамблею ГУАМ, Міжпарламентський Союз, глав держав, парламенти та уряди держав світу, міжнародне співтовариство:

- не визнавати будь-яких результатів голосування, проведеного російською федерацією на тимчасово окупованій території України, а також будь-яких мандатів, рішень чи інших наслідків такого голосування;
- не допускати використання результатів організованих російськими окупаційними адміністраціями так званих виборів на тимчасово окупованій території України для легітимації окупації, спроб незаконної анексії або будь-яких інших дій, спрямованих на зміну міжнародно визнаного статусу частини території України;
- не визнавати результати так званих виборів до державної думи російської федерації дев'ятого скликання як такі, що сформували легітимний демократичний представницький орган, та не вчиняти дій, які можуть створювати протилежне враження;
- не використовувати склад державної думи дев'ятого скликання як належну демократичну підставу для підтвердження представницького характеру російської влади та враховувати встановлені цим Зверненням

обставини у двосторонніх і багатосторонніх відносинах з російською федерацією;

- утримуватись від політичної, міжпарламентської та іншої офіційної взаємодії з державною думою дев'ятого скликання російської федерації, сформованої за результатами зазначених так званих виборів, за винятком взаємодії, безпосередньо необхідної для припинення збройної агресії російської федерації проти України, відновлення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру для України, звільнення українських військовополонених та незаконно утримуваних цивільних осіб, повернення незаконно депортованих і примусово переміщених громадян України та вирішення інших невідкладних виключно гуманітарних питань;
- продовжити документування порушень виборчих прав, політичних репресій, переслідування опозиційних політиків, журналістів та представників громадянського суспільства в російській федерації;
- не визнавати повноважень новосформованих парламентських делегацій російської федерації, утворених за результатами формування державної думи російської федерації дев'ятого скликання, та не допускати їх до участі у діяльності міжнародних і міжпарламентських організацій, асамблей та інших представницьких органів як таких, що не мають належного демократичного представницького мандата;
- запровадити та розширити санкційні заходи щодо центральної виборчої комісії російської федерації, її керівництва та членів, регіональних виборчих комісій, а також усіх фізичних осіб, причетних до організації, проведення, адміністрування, політичної підтримки та міжнародної легітимації незаконних так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання, включно на тимчасово окупованій території України;
- виходити з принципу, що орган державної влади не набуває міжнародної легітимності лише внаслідок формального проведення голосування, якщо таке голосування відбулося без реальної політичної конкуренції, незалежного контролю та з грубим порушенням демократичних принципів виборів, норм міжнародного права та міжнародних стандартів прав людини і громадянина.

